

רבינו תנאל לח:

כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

(א) [לש"ל, ב] חספתא
דמלה פ"ח ה"ד, ג] י"ל
ד"ה, ד] [דברים, טו]
(ס) [דברים, טו] [מנחות
טו, א] [שמיט, יב]

תורה אור השלם

1. ושומרתם את המצות
כי בעצם היום הזה
הוצאתי את צבאותיכם
ממצרים ושומרתם
את היום הזה לדרתכם
חקת עולם: שבות י"ז
2. שבעת ימים מצות
האכלי אך ביום הראשון
חשיבותו שאר מיתביכם
כי כל אכל חמץ וטבריה
הנפש הורא מישראל
מיום הראשון עד יום
השביעי: שבות י"ב טו

מוסף רש"י

מי שנאכל באנינות.
שומרת לאוכלו שהוא
אין. ד"ה ב"ה לחם א"י
(לש"ל, ד)

ושמרתם את המצות עביר לה שמירה לשם מצה. כל שימור שאלה
משמרה של תחמין הסכוין לשם מצה של מצה: ויאלץ כו'. דלח
לשם מצה של מצה פסח פסח עביר לה אלא לשם מצה של מצה: שאינה
נאכלת לשבועה. דלאחר יום

ובשר זבח חודת שלמיו ביום קרבנו
וגו'. והיה דלח נשחט עליהן הזבח
אע"ג דעשיו י"ה היה לשבועה
מיהו כי עבדה לאו לשם מצה הראויה
למצוה איתכוון דמי עבדה דרעמא
לאיפסולי ביום ובלילה עבדה וא"ת ליה
לכ"י יוסף הא דרשה דרבא דענין
שימור לשם מצה ואלהו קרא סמין
ובהא פליג דמי איכין לה נמי
לשימור מצה למיפק בה משום
חודה ומשום מצה לא נפיק דבעי
שימור לשם מצה כל שבועה: ופסוק
ליה. דאינה נאכלת לאוין ולמה לי קרא
אחרתא דכל קדשים אסורין לאוין
ביבמות (דף פג.) אמאי לן בק"ו מה
מעשר הקל אמרה רמיה' לא אכלתי
באנינות וכו' חזק חמור לא כל שכן:
סדר לה כרבי עקיבא דאמר. לעיל
(דף טו.) במצה של מעשר שני נפיק
ואע"ג דאסור לאוין דלח דרש עו"ס
לשון א"י אלא עני במסורת: ופסוק
ליה. כיון דדרש עני הא לאו מצה
ענייה היא דהא נילוש בשמן: רביעי
הוא. מ"י לוג שמן מביא לתורה ומולאו
חזיו לעשר חלות ועשר ריקין ומזיו
לרביה במסכת מנחות בפרק שני
מדות (דף פט.) ובמזירות לא היתה
רבוה אלא חלות וריקין ולא היה
מביא אלא רביעי כדאמרין נמי
הסם הלכך רביעי שמן לעשרים
חלות גדולות שנעשית משבט עשירות
פחות שלש עשרון שזה הוא שערין
כדאמרין הסם בהתורה"א אין כאן
עושר: ופסוק ליה דאין נאכלות ככל
מושביו. אלא בירושלים דמחילת קדשים
קלים לפנים מן החומה דכתיב
(דברים יב) ואלתה לפני ה' וגו' וכל
נדיך אשר תדור ואם ילאו נפסלן
דכתיב (שמות כג) ובשר בשדה טרפה
וגו' כיון שיהא בשר חוץ למחילתו
נאסר: זאת אומרו. מדלח נפקא ליה
מכלל מושבותי"ס קסבר חלות תורה

וריקין נזיר נאכלות בנזו וגבעון ודלח כר"ש דאמר צ"ק דמגילה
(דף טו.) דלח קרב בנזו וגבעון דהיינו במה גדולה אלא פסחים וחובות
כאן וכלן במה גדולה בנזו וגבעון וזמה
ועל אותן שערין בנזו וגבעון להביא ראה מושמרתם את
המצות וממנות תאכלו וגו' דלח נפיק מכלל מושבותי"ס דלח להוילין כלל מקום שיראו בנזו וזמן
אחיתן דתמן בפרק בתרא דזבחים (דף ק"ג.) בלא בנזו וגבעון הותרו הנמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר
שני ככל ערי ישראל. עד שלא הוקם המשכן היו בנות מותרות ועבודה בבכורות משהוקם המשכן עבודה בנשים וגאסרו הנמות עבדו
את הירדן והוקבעו בגלגל ו' שביבשו ו' שחילקו היו הבנות מותרות בלא לשילה לאחר שחילקו והוקבע משכן שם נאסרו הנמות וכלהו
מפרש מקראי בפרק בתרא דזבחים [ק"ח:] חרבה שילה בימי עלי כשנשבה הארץ נאכלין פלשתים בלא להן לנזו ולא היה שם משכן אלא בית של
אנשים היה והוקבע שם מונח הנחשת אצל ארון לא היה שם ששחזירוהו פלשתים עמד בקרית יערים עשרים שנה עד שמלך דוד והביאו
לציון וציון עמד עד שנה שלמה בית המקדש דכתיב (מ"א ה) ויביאו הכהנים את ארון ברית ה' וגו' ומונח הנחשת היה בנזו כל ימי
שאלו ושמאל דכתיב (ש"א כ) ויאמר אין לחם חול אל תחם ידי כי אם לחם קודש [וגו'] המוסרים מלפני ה' חרבה נזב על דבר זה שהרגס
שאלו מפני שנתנו לחם לדוד וכלו להם לנזו ויתן שם מונח הנחשת עד שנה שלמה הבית דכתיב בדברי הימים (ב) [כא:] כרים.
שבוה: ואיכא דאמרי. במתיה אמר ליה וי' הן הדברים כו' דלח בעי טעמא דהלכה למשה מסיני: וטעמא מאי. גמרא בעי לה. וטעמא
מאי שעשאן למכור בשוק לצורכי חודה יולא כהן אם לא מכרן הרי לא נשמרה לשם מצה אלא לשם זבח: איפוק כהן אלא. ידי חובת מצה:
מתני'

זאת אומרת חלות תורה וריקין נזיר. פ"ה דלח חמי כר"ש דאמר
צ"ק דמגילה (דף טו.) לא קרנו אלא פסחים וחובות הקבוע
להם זמן אכל שאין קבוע להם זמן לא וכפירשו משמע בפרק בתרא
דזבחים (דף ק"ח.) דתניא תהם כל הנידך ונידך קרב בנמה ואין נזיר
וכו' דברי ר' מאיר ומכמים אומרים לא
קרנו אלא עולות ושלמים בלדך רבי
שמעון אומר אף ציבור לא הקריבו
אלא חובות הקבוע להן זמן משמע
דמורה ר' שמעון לחכמים דלח קרנו
בנמה וזירות בנמה וקשה דצ"ק
דמגילה (דף טו.) תנן אין צין במה
גדולה בנמה קטנה אלא פסח זה
הכלל כל שנידך ונידך קרב בנמה
שאין נזיר וכו' ואמר בגמרא מנ"ר
היא א"כ ל' שמעון קרנה מנחה
בנמה דנידך ונידך הוא וזירות נמי
קרב לדריה בנמה דהא ר"מ דקמי
באי לישנא כל שנידך ונידך קרב
בנמה וסבר ריקין נזיר איכא בנמה
דאמר תהם מאי טעמא דר"מ אמר
קרא לא תעשון כל אשר אהנו
עושים וגו' אמר להו משה כי עליהן
לארץ ישרות אקריבו חובות לא
אקריבו ומנחה וזירות ישרות וניהו
דמזירות גופיהו נזיר ונידך הוא אע"ג
דקרבנות חובה ודנן מפרש תהם
דסברי אין מנחה בנמה וזירות אע"ג
דנידך הוא מ"מ הקרבן חובה ונראה
לר"י דה"פ דמתניתין דמגילה דאין
חילוק צין במה גדולה בנמה קטנה
אלא פסחים זה הכלל כל הנידך ונידך
הקרב בנמה גדולה קרב בנמה קטנה
וכל שאין נזיר וכו' ולא נחית אלא
לפרש מה שזה הגדולה לקטנה אלא
יש נזיר ונידך כמו מנחה וזירות
שאין קריבין לא כו ולא כו:

נאכלים בנזו ונבעון. הקשה
רבינו נסים א"כ היכי
ממעט ביכורים מכלל מושבות והא
ביכורים היו חובה הקבוע להן זמן
בזמן שמחה דמעשרת עד החג מביא
וקורא א"כ קריבין בנזו וגבעון כמו
פסחים שהיו קריבין לנ"ע ויש לומר
דיכורים הואיל ויש להם זמן גדול כל
ק"ל חשיב זמן קבוע ורש"א מפרש
דמשום הכי הוו ביכורים חובה
שאין להן זמן קבוע כיון שאם אין

לזכות לא יביא ביכורים:

לזכות לא יביא ביכורים: וריקין נזיר נאכלות בנזו וגבעון ודלח כר"ש דאמר צ"ק דמגילה
(דף טו.) דלח קרב בנזו וגבעון דהיינו במה גדולה אלא פסחים וחובות
כאן וכלן במה גדולה בנזו וגבעון וזמה
ועל אותן שערין בנזו וגבעון להביא ראה מושמרתם את
המצות וממנות תאכלו וגו' דלח נפיק מכלל מושבותי"ס דלח להוילין כלל מקום שיראו בנזו וזמן
אחיתן דתמן בפרק בתרא דזבחים (דף ק"ג.) בלא בנזו וגבעון הותרו הנמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר
שני ככל ערי ישראל. עד שלא הוקם המשכן היו בנות מותרות ועבודה בבכורות משהוקם המשכן עבודה בנשים וגאסרו הנמות עבדו
את הירדן והוקבעו בגלגל ו' שביבשו ו' שחילקו היו הבנות מותרות בלא לשילה לאחר שחילקו והוקבע משכן שם נאסרו הנמות וכלהו
מפרש מקראי בפרק בתרא דזבחים [ק"ח:] חרבה שילה בימי עלי כשנשבה הארץ נאכלין פלשתים בלא להן לנזו ולא היה שם משכן אלא בית של
אנשים היה והוקבע שם מונח הנחשת אצל ארון לא היה שם ששחזירוהו פלשתים עמד בקרית יערים עשרים שנה עד שמלך דוד והביאו
לציון וציון עמד עד שנה שלמה בית המקדש דכתיב (מ"א ה) ויביאו הכהנים את ארון ברית ה' וגו' ומונח הנחשת היה בנזו כל ימי
שאלו ושמאל דכתיב (ש"א כ) ויאמר אין לחם חול אל תחם ידי כי אם לחם קודש [וגו'] המוסרים מלפני ה' חרבה נזב על דבר זה שהרגס
שאלו מפני שנתנו לחם לדוד וכלו להם לנזו ויתן שם מונח הנחשת עד שנה שלמה הבית דכתיב בדברי הימים (ב) [כא:] כרים.
שבוה: ואיכא דאמרי. במתיה אמר ליה וי' הן הדברים כו' דלח בעי טעמא דהלכה למשה מסיני: וטעמא מאי. גמרא בעי לה. וטעמא
מאי שעשאן למכור בשוק לצורכי חודה יולא כהן אם לא מכרן הרי לא נשמרה לשם מצה אלא לשם זבח: איפוק כהן אלא. ידי חובת מצה:
מתני'

ושמרתם את המצות מצה
המשמרת לשם מצה
יצתה זו כו'. דברי רבה דרב
יוסף פסותין הן. והתורה
ביום כתיב. ובחכם יאכלו.
וכן כל הלחם הקרב עמה.
ואמרין פשיטא דהא אין
נאכלות באנינות. והתנן
מתני' ר' עקיבא היא
דאמר עני כתיב למעשי
מצה עשירה. ותיפוק ליה
דחלות תורה על ידי
מסקה עשויות. ושניין
רביעי' שכן היא ומתחילת
למכה חלות. פירא הן הן
הדברים שנאסרו למעשה
בסני. כלומר דראי ברת.
פ'. נשבע לו בשבועה
לא הן הדברים המותרים
בסני. אע"פ כן לאו
טעמא בעי. אלא רבא
כל לישוק אימלוכי מופין
אי מודבנא מודבני ואי
לא אפי' כהן אלא. שם
שכל הדברים המותרים
במשה הלכה למשה
מסיני הן. ואע"פ שכן
שניין סתמא. ללישוק
קמא ר' אליעזר אבר
ל' אילעאי ברת הן הן
הדברים. וללישוק כחרא
ר' יהושע עצמו הוא אמר
ברית הן הן הדברים.
נ"א: ללישוק קמא מראין
הדברים כי ר' אליעזר אמר
לו [ל' אילעאי ברת הן
הן הדברים וכו'. וללישוק
בכרא כי ר' יהושע עצמו
הוא שאמר ברת הן
הדברים שנאסרו למשה
בסני. פ'. כלומר דראי
ברית בשבועה נשבע לו
כי הן הן הדברים שנאסרו
למשה בסני. ואע"פ שכן
הלכה למשה בסני לאו
טעמא בעי. א' רבא
כל לישוק אימלוכי מופין
אי מודבנא מודבנא
ואי לא אפי' כהן
אנא. שם שכל הדברים
המותרים במשה הלכה
למשה מסיני הן. ואע"פ
שכן שניין סתמא לאמר
מיוסר לא יימרו הדברים
ולא יחלפון.

